ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA
[*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 6. oktobrī[1]

Lieta C-308/14

Eiropas Komisija
pret
Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti

(Komisijas prasība pret Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti sakarā ar pienākumu neizpildi)

Valsts pienākumu neizpilde — Sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācija — Regula (EK) Nr. 883/2004 — 4. pants — Vienlīdzīga attieksme attiecībā uz piekļuvi sociālā nodrošinājuma pabalstiem — Ģimenes pabalsti — Uzturēšanās tiesības — Direktīva 2004/38/EK — Valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru pabalsts par apgādībā esošu bērnu un nodokļu kredīts par apgādībā esošu bērnu netiek piešķirts tiem, kuriem attiecīgajā dalībvalstī nav uzturēšanās tiesību

1. Komisija pārmet Apvienotajai Karalistei Regulas Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu[2] neizpildi, kas izriet no prasības veikt sociālā nodrošinājuma pabalstu pieprasītāju "uzturēšanās tiesību pārbaudi", apgalvojot, ka minētā pārbaude nav saderīga ar šīs regulas nozīmi un ka vienlaikus tā ir diskriminējoša.

2. Tādējādi, tāpat kā nesen izskatītajās lietās *Brey*[3], *Dano*[4] un *Alimanovic*[5], Tiesai atkal ir uzdots jautājums par saikni starp Regulu Nr. 883/2004 un Direktīvu 2004/38[6]. Un arī šajā lietā ir aplūkots jautājums par uzturēšanās likumības ņemšanu vērā, izskatot pieteikumus par attiecīgo sociālo pabalstu piešķiršanu, lai arī tas būtiski atšķiras. Tādējādi, ja iepriekšējās lietās uzdotie prejudiciālie jautājumi attiecās uz minētās direktīvas interpretācijas problēmu, kas zināmā mērā bija saistīta ar Regulu Nr. 883/2004, pašlaik aplūkotā problēma ir saistīta ar to, vai minētā direktīva ir jāpiemēro šīs lietas apstākļos.

3. Izskatot galveno iebildumu par diskriminējošu attieksmi, kas ir celts pret Apvienoto Karalisti, būtībā ir jānošķir divi jautājumi: pirmkārt, principiāls jautājums par to, vai minētās regulas darbība ir jāņem vērā saistībā ar Direktīvas 2004/38 noteikumiem par Savienības pilsoņa uzturēšanās likumību dalībvalstī, kas nav viņa dalībvalsts; un, otrkārt, jautājums, kas pats par sevi ir atšķirīgs, par to, kādos apstākļos un ar kādiem nosacījumiem likumīgās uzturēšanās pārbaude vajadzības gadījumā ir saderīga ar Regulas Nr. 883/2004 4. pantā paredzēto diskriminācijas aizliegumu.

1 — Oriģinālvaloda – spāņu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) (OV L 166, 1. lpp.).

3 — C-140/12, EU:C:2013:565.

4 — C-333/13, EU:C:2014:2358.

5 — C-67/14, EU:C:2015:597. Skat. arī ģenerāladvokāta M. Vatelē [*M. Whatelet*] secinājumus lietā *García-Nieto* u.c. (C-299/14, EU:C:2015:366).

6 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko grozīta Regula (EEK) Nr. 1612/68 un atceltas Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.).

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

1) Regula Nr. 883/2004

4. Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) un z) punktu:

"Šajā regulā:

[..]

j) "dzīvesvieta" ir vieta, kurā persona pastāvīgi dzīvo;

[..]

z) "ģimenes pabalsts" ir visi pabalsti natūrā vai naudā, kas paredzēti, lai segtu ģimenes izdevumus, izņemot I pielikumā minēto uzturēšanas maksājumu un īpašo bērna piedzimšanas un adoptēšanas pabalstu avansus."

5. Saskaņā ar minētās regulas 3. panta 1. punkta j) apakšpunktu:

"1. Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

[..]

j) ģimenes pabalsti."

6. Minētās regulas 4. pantā "Vienlīdzīga attieksme" ir noteikts:

"Ja šajā regulā nav noteikts citādi, personām, uz ko attiecas šī regula, pienākas tādi paši pabalsti un ir tādi paši pienākumi kā tie, ko kādas dalībvalsts tiesību akti paredz tās piederīgajiem."

7. Minētās regulas 11. panta 1. pantā un 3. punkta e) apakšpunktā ir noteikts šādi:

"1. Personas, uz kurām attiecas šī regula, ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem. Šos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.

[..]

3. Ievērojot 12.–16. pantu:

[..]

e) katra persona, uz ko neattiecas a)–d) apakšpunkts, ir pakļauta dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem, neierobežojot citus šās regulas noteikumus, kas viņai garantē pabalstus, ko nosaka vienas vai vairāku citu dalībvalstu tiesību akti."

8. Minētās regulas 67. pantā ir noteikts šādi:

"Personai ir tiesības uz ģimenes pabalstiem saskaņā ar kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem, tajā skaitā par savas ģimenes locekļiem, kas dzīvo citā dalībvalstī tā, kā tas būtu bijis, ja viņi dzīvotu pirmajā minētajā dalībvalstī. [..]"

2) Direktīva 2004/38

9. Direktīvas 2004/38 7. pants ir formulēts šādi:

"1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

c)

— viņi ir reģistrēti privātā vai sabiedriskā iestādē, ko kreditē vai finansē uzņēmēja dalībvalsts, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem vai administratīvo praksi, lai apmeklētu mācības, tostarp arodmācības, un

— viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi, iesniedzot deklarāciju vai pēc savas izvēles izmantojot līdzvērtīgus paņēmienus, pierāda attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

d) viņi ir ģimenes locekļi, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

[..]

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē Savienības pilsonis, kas vairs nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu šādos apstākļos:

a) viņš/viņa uz laiku ir darbnespējīgs(-a) slimības vai nelaimes gadījuma dēļ;

b) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks, bet iepriekš ir bijis(-usi) nodarbināts(-a) ilgāk nekā vienu gadu, turklāt ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs;

c) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, vai ja viņš/viņa ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā un ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs. Šādā gadījumā darba ņēmēja statuss saglabājas ne mazāk kā sešus mēnešus;

d) viņš/viņa sāk arodmācības. Ja vien viņš/viņa nav piespiedu bezdarbnieks, darba ņēmēja statuss saglabājas tikai tad, ja apmācība ir saistīta ar iepriekšējo nodarbinātību."

10. Saskaņā ar minētās direktīvas 14. pantu:

"1. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem ir 6. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības, kamēr viņi nekļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.

2. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tikmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.

Īpašos gadījumos, kad ir pamatotas šaubas par to, vai Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi atbilst 7., 12. un 13. pantā paredzētajiem nosacījumiem, dalībvalstis var pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir ievēroti. Šo pārbaudi neveic sistemātiski.

3. Ja Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi izmanto uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu, tas nav priekšnoteikums tūlītējai viņa/viņas izraidīšanai.

[..]"

11. Saskaņā ar tās 15. panta 1. punktu "procedūras, kas paredzētas 30. un 31. pantā, analoģiski piemēro visiem lēmumiem, ar ko ierobežo Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos tādu iemeslu dēļ, kuri nav sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumi".

12. Minētās direktīvas 24. pantā "Vienlīdzīga attieksme" ir noteikts:

"1. Ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti Līgumā un sekundārajos tiesību aktos, pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, ir attieksme, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem atbilstīgi Līguma darbības jomai. Priekšrocības, ko sniedz šīs tiesības, attiecina arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi un kam ir uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās tiesības.

2. Atkāpjoties no 1. punkta noteikumiem, uzņēmējai dalībvalstij nav pienākuma piešķirt tiesības uz sociālo palīdzību pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā vai vajadzības gadījumā ilgākā laika posmā, kas noteikts 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā, kā arī tai nav pienākuma pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas piešķirt līdzekļus mācībām, tostarp arodapmācībai, ja šie līdzekļi ir stipendijas vai studiju kredīti personām, kas nav darba ņēmēji, pašnodarbinātas personas, personas, kas saglabā šādu statusu, un to ģimenes locekļi."

B – *Valsts tiesības*

13. Ar attiecīgiem Apvienotās Karalistes tiesību aktiem es iepazīstināšu šo secinājumu gaitā.

II – **Pirmstiesas administratīvā procedūra**

14. 2008. gadā Komisija saņēma vairākas citu dalībvalstu pilsoņu, kas uzturas Apvienotajā Karalistē, sūdzības par to, ka Apvienotās Karalistes kompetentās iestādes viņiem bija atteikušas piešķirt konkrētus sociālos pabalstus, jo viņiem nebija uzturēšanās tiesības minētajā valstī.

15. Komisija nosūtīja minētajai valstij lūgumu sniegt precizējumus, tā ar 2008. gada 1. oktobra un 2009. gada 20. janvāra vēstulēm atbildēja, ka saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktiem visiem Apvienotās Karalistes pilsoņiem ir uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē, tomēr tiek uzskatīts, ka citu dalībvalstu pilsoņiem konkrētos apstākļos nav uzturēšanās tiesību. Saskaņā ar Apvienotās

Karalistes valdības viedokli šī ierobežojuma pamatā ir Direktīvā 2004/38 paredzētais uzturēšanās tiesību jēdziens un tajā noteiktie minēto tiesību ierobežojumi, it īpaši prasība, ka ekonomiski neaktīvai personai ir jābūt pietiekamiem līdzekļiem, lai tā nekļūtu par slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.

16. 2010. gada 4. jūlijā Komisija nosūtīja Apvienotajai Karalistei brīdinājuma vēstuli, precizējot tās tiesiskā regulējuma noteikumus, kuros esot paredzēts, ka, lai saņemtu konkrētus pabalstus, pieprasītājiem ir jābūt uzturēšanās tiesībām minētajā valstī, kas ir priekšnosacījums tam, lai viņus varētu uzskatīt par pastāvīgiem iedzīvotājiem Apvienotajā Karalistē.

17. 2010. gada 30. jūlijā Apvienotās Karalistes valdība atbildēja uz brīdinājuma vēstuli, apgalvojot, ka tās valsts sistēma nav diskriminējoša un ka nosacījums attiecībā uz uzturēšanās tiesībām ir pamatots kā samērīgs pasākums, lai nodrošinātu, ka pabalsti tiek maksāti personām, kas ir pietiekami integrējušās Apvienotajā Karalistē.

18. 2011. gada 29. septembrī Komisija izdeva argumentētu atzinumu, uz kuru Apvienotā Karaliste atbildēja ar 2011. gada 29. novembra vēstuli.

19. Nebūdama apmierināta ar šo atbildi, Komisija cēla šo prasību sakarā ar pienākumu neizpildi. Ņemot vērā Tiesas 2013. gada septembrī pasludināto spriedumu *Brey*[7], Komisija nolēma celt prasību tikai par iepriekš minētajiem ģimenes pabalstiem – pabalstu par apgādībā esošu bērnu un nodokļu kredītu par apgādībā esošu bērnu –, izslēdzot "īpašus no iemaksām neatkarīgus naudas pabalstus", uz kuriem arī attiecās argumentētais atzinums un kurus saskaņā ar spriedumu *Brey* var kvalificēt kā "sociālo palīdzību" Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

III – **Tiesvedība Tiesā**

A – *Komisijas prasība*

1) Galvenais iebildums

20. Galvenais Komisijas iebildums pret Apvienoto Karalisti ir tas, ka, izvirzot pabalsta par apgādībā esošu bērnu vai nodokļu kredīta par apgādībā esošu bērnu pieprasītājam prasību, ka viņam ir jābūt uzturēšanās tiesībām Apvienotajā Karalistē, lai minētajā dalībvalstī viņam tiktu nodrošināta tāda pati attieksme kā pret pastāvīgo iedzīvotāju[8], Apvienotā Karaliste esot noteikusi papildu nosacījumu, kas nav ietverts Regulā Nr. 883/2004 un kas personām, kuras to neizpilda, liedzot piemērot tiesisko regulējumu par sociālo nodrošinājumu, kuru minētā regula vēlas nodrošināt.

21. Komisijas ieskatā Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) punktā iekļautajā "dzīvesvietas" definīcijā ir noteikts, ka šīs regulas mērķiem dzīvesvieta ir "vieta, kurā persona pastāvīgi dzīvo"[9]. Komisija uzskata, ka šī vieta tiek noteikta, ņemot vērā tikai faktiskus aspektus, konkrētāk, tā ir vieta, kurā personai ir tās interešu centrs, neskarot to, ka tās interpretāciju var ietekmēt Direktīvas 2004/38 7. panta noteikumi. Tā piebilst, ka Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunktā ir paredzēta kolīziju normu sistēma, lai noteiktu dalībvalsti, kuras tiesību aktiem ir pakļautas Regulas Nr. 883/2004 piemērojamības subjektu lokā ietilpstošās personas. Kā apgalvo Komisija, Apvienotās Karalistes

7 — C-140/12, EU:C:2013:565.

8 — Faktiski, kā norāda Apvienotā Karaliste, pastāvīgās dzīvesvietas pārbaude (kas attiecas uz citiem sociālajiem pabalstiem, kas ir argumentētā atzinuma priekšmets, bet kuri nav prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi priekšmets) nav piemērojama šajā lietā aplūkotajiem pabalstiem, saistībā ar kuriem ir prasīts, ka pieprasītājs "atrodas Apvienotajā Karalistē". Lai varētu uzskatīt, ka pieprasītājs "atrodas Apvienotajā Karalistē", viens no nosacījumiem, kas ir jāizpilda, ir tas, ka viņam ne tikai fiziski ir jāatrodas šajā valstī un ka viņam tajā ir jābūt pastāvīgajai dzīvesvietai, bet viņam arī ir jābūt uzturēšanās tiesībām tajā.

9 — Atšķirībā no Regulas Nr. 883/2004 1. panta k) punktā minētās "uzturēšanās", kas ir "atrašanās pagaidu dzīvesvietā".

izvirzītā nosacījuma attiecībā uz "uzturēšanās tiesībām" dēļ "netiek piemērotas" minētās regulas normas attiecībā uz piemērojamo tiesisko regulējumu, tādējādi nevienai dalībvalstij neesot pienākuma attiecīgajām personām, lai arī tās dzīvo dalībvalstī un to apgādībā ir bērns, maksāt konkrētos ģimenes pabalstus.

2) Alternatīvais iebildums

22. Alternatīvi Komisija pārmet Apvienotajai Karalistei, ka, attiecībā uz tiesībām iegūt konkrētus sociālā nodrošinājuma pabalstus izvirzot nosacījumu, kuru Apvienotās Karalistes pilsoņi izpilda automātiski, ir izveidojusies tiešas diskriminācijas situācija pret citu dalībvalstu pilsoņiem un tādējādi tiek pārkāpts Regulas Nr. 883/2004 4. pants.

23. Komisijas ieskatā pirmstiesas administratīvajā procedūrā Apvienotā Karaliste sākumā uzskatīja, ka "uzturēšanās tiesību" kritērijs nebija tikai pastāvīgās dzīvesvietas pārbaude [10], taču vēlāk tā uzskatīja, ka runa ir par neatkarīgu, diskriminējošu, taču pamatotu nosacījumu. Komisija, pamatojoties uz ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumiem lietā *Bressol* u.c. [11], uzskata, ka nosacījums attiecībā uz uzturēšanās tiesībām ir tieša diskriminācija valstspiederības dēļ. Šis nosacījums ir piemērojams tikai ārzemniekiem, jo Apvienotās Karalistes pilsoņi, kas dzīvo Apvienotajā Karalistē, to izpilda automātiski, un šī iemesla dēļ, pēc tās domām, Regulas Nr. 883/2004 4. pantā noteiktais vienlīdzības princips netiek ievērots. Komisija norāda, ka attiecībā uz tiešu diskrimināciju nav nekāda pamatojuma.

24. Pat ja runa ir par netiešu diskrimināciju, kā to apgalvo Apvienotā Karaliste, Komisija uzskata, ka Apvienotā Karaliste nemin nevienu argumentu par labu tam, ka attiecīgā nevienlīdzīgā attieksme ir atbilstīga un samērīga, lai sasniegtu mērķi nodrošināt faktisku saiknes esamību starp pabalsta pieprasītāju un uzņēmēju dalībvalsti.

25. Turklāt Apvienotā Karaliste apgalvo, ka ekonomiski neaktīvām personām nebūtu jākļūst par slogu uzņēmējas dalībvalsts labklājības sistēmai, ja vien tām ir konkrēta saikne ar minēto valsti. Komisija pieļauj, ka dalībvalsts grib pārliecināties par faktiskas saiknes esamību starp pabalsta pieprasītāju un kompetento dalībvalsti, bet sociālā nodrošinājuma gadījumā Regulā Nr. 883/2004 ir noteikts veids, kā tiek pierādīta šādas faktiskas saiknes esamība (šajā konkrētajā gadījumā, izmantojot pastāvīgās dzīvesvietas kritēriju), tāpēc dalībvalstis nedrīkst grozīt tajā paredzētos noteikumus, nedz arī pievienot papildu nosacījumus. Komisijas skatījumā Apvienotā Karaliste arī nav mēģinājusi pierādīt, cik lielā mērā uzturēšanās tiesību kritērijs ir atbilstīgs, lai noteiktu, vai personai ir pietiekama saikne ar Apvienoto Karalisti brīdī, kad tai tiek piešķirti sociālā nodrošinājuma pabalsti atbilstoši minētajai regulai.

10 — Faktiski attiecībā uz pārbaudi, kurā tiek noteikts, vai pieprasītājs atrodas Apvienotajā Karalistē, skat. 8. zemsvītras piezīmi.

11 — C-73/08, EU:C:2009:396. Ģenerāladvokātes apsvērumi lietā *Bressol* u.c. (C-73/08, EU:C:2010:181) netika pieņemti, un tika nospriests, ka attiecīgā nevienlīdzīgā attieksme ir netieša diskriminācija (47. punkts).

B – *Iebildumu raksts*

26. Savā iebildumu rakstā Apvienotā Karaliste noraida Komisijas galveno iebildumu, kas būtībā ir balstīts uz spriedumu *Brey*[12], kurā Tiesa noraidīja tādus pašus argumentus, kādus šajā lietā min Komisija, un nosprieda, ka "principā nekas nav pretrunā tam, lai sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršana ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem būtu atkarīga no prasības, ka viņi izpilda nosacījumus, lai uzņēmējā dalībvalstī iegūtu likumīgas uzturēšanās tiesības" (44. punkts). Tā arī nosprieda, ka Regulas Nr. 883/2004 70. panta 4. punkta – kurā tāpat kā 11. pantā ir paredzēta "kolīzijas norma", lai novērstu vairāku valstu tiesību aktu vienlaicīgu piemērošanu un to, ka tās piemērojamības subjektu lokā ietilpstošajām personām tiktu liegta aizsardzība sociālā nodrošinājuma jomā tādēļ, ka nav tiesību aktu, kuri būtu tām piemērojami – mērķis nav noteikt materiāltiesiskus nosacījumus, kurus izpildot rodas tiesības uz attiecīgajiem pabalstiem (īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem), bet paredzēt to, ka šos "nosacījumus noteikt principā ir katras dalībvalsts tiesību aktu ziņā" (41. punkts). Apvienotā Karaliste uzskata, ka šāda argumentācija ir piemērojama Regulas Nr. 883/2004 11. pantā paredzētajai kolīzijas normai, kurai ir tāda pati funkcija kā tās 70. panta 4. punktam (šajā pēdējā minētajā normā ir sniegti precizējumi par īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem), nosakot pieprasītājam piemērojamo valsts tiesisko regulējumu.

27. Attiecībā uz alternatīvo Komisijas iebildumu Apvienotā Karaliste apgalvo, ka iebildums pret tiešo diskrimināciju pirmo reizi ir minēts prasības pieteikumā un ka tas nebija norādīts argumentētajā atzinumā, kuru Komisija bija nosūtījusi pirmstiesas administratīvajā procedūrā. Tā uzskata, ka vairākos spriedumos Tiesa jau ir nospriedusi, ka ir likumīgi kā priekšnosacījumu tam, lai saņemtu piekļuvi arī sociālā nodrošinājuma pabalstiem, ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem izvirzīt prasību pierādīt, ka viņiem ir uzturēšanās tiesības, un ka arī Direktīvā 2004/38 ir skaidri atzīta šī iespēja tādējādi, lai šie pilsoņi nekļūtu par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai. Regulas Nr. 883/2004 4. pantā minētais vienlīdzīgas attieksmes princips ir jāinterpretē šī principa gaismā.

28. Apvienotā Karaliste norāda, ka nosacījums attiecībā uz uzturēšanās tiesībām ir tikai viens no trim kumulatīviem nosacījumiem, kas ir jāizpilda pieprasītājam, lai pierādītu, ka viņš atrodas Apvienotajā Karalistē. Divu pārējo nosacījumu (attiecībā uz klātbūtni un pastāvīgo dzīvesvietu) izpilde nav atkarīga no pieprasītāja valstspiederības, tāpēc Apvienotās Karalistes pilsonis automātiski neizpilda nosacījumu "atrasties Apvienotajā Karalistē", kas viņam dod tiesības saņemt strīdīgos pabalstus. Tomēr Apvienotā Karaliste atzīst[13], ka šos nosacījumus vieglāk ir izpildīt tās pilsoņiem nekā citu dalībvalstu pilsoņiem un ka runa ir par netieši diskriminējošu pasākumu[14]. Apvienotās Karalistes skatījumā pasākums ir objektīvi pamatots – kā tas ir apstiprināts līdzīgā lietā pasludinātā sprieduma *Brey*[15] 44. punktā –, konkrētāk, ar mērķi aizsargāt publiskās finanses, ņemot vērā, ka abi attiecīgie pabalsti netiek finansēti no to saņēmēju iemaksām, bet gan no nodokļiem. Turklāt nav nevienas norādes, no kuras izrietētu, ka pasākums ir nesamērīgs, lai sasniegtu izvirzīto mērķi sprieduma *Brey*[16] izpratnē.

12 — C-140/12, EU:C:2013:565. Šajā spriedumā Tiesa secināja, ka minētajā lietā aplūkotā Austrijas "kompensējošā piemaksa vecuma pensijai" ir jāuzskata gan par "īpašu no iemaksām neatkarīgu naudas pabalstu" Regulas Nr. 883/2004 izpratnē, gan par "sociālās palīdzības pabalstu" Direktīvas 2004/38 izpratnē. Šī iemesla dēļ tā nosprieda, ka principā ar Savienības tiesībām ir saderīgs apstāklis, ka tiesības saņemt tādu kompensējošo piemaksu ir atkarīgas no tā, ka Savienības pilsoņi pierāda, ka viņiem ir "likumīgas uzturēšanās tiesības" Austrijā, lai garantētu to, ka minēto pabalstu maksāšana ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem nerada pārmērīgu slogu Austrijas finansēm. Tāpēc katrā ziņā ir jāpārbauda konkrētas lietas īpašie apstākļi, lai noskaidrotu, vai attiecīgā pabalsta piešķiršana personai, kas atrodas tādā situācijā kā *P. Brey*, var radīt pārmērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai.

13 — Iebildumu raksta 35. punkts.

14 — Iebildumu raksta 36. punkts.

15 — C-140/12, EU:C:2013:565.

16 — C-140/12, EU:C:2013:565, 71.–78. punkts.

C – *Replikas raksts*

29. Attiecībā uz galveno iebildumu Komisija savā replikas rakstā norāda, ka spriedums *Brey*[17] attiecoties tikai uz Direktīvas 2004/38 piemērošanu saistībā ar īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, kuriem piemīt gan sociālā nodrošinājuma, gan sociālās palīdzības iezīmes, kamēr šī tiesvedība attiecas uz diviem ģimenes pabalstiem Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta j) apakšpunkta izpratnē, proti, uz īstiem sociālā nodrošinājuma pabalstiem, kuriem Direktīva 2004/38 nav piemērojama. Šajā ziņā Komisija norāda uz problēmu, kas ir saistīta ar sprieduma *Brey* tulkojumu, kura 44. punktā angļu valodas versijā runa ir par "social security benefits", bet vācu valodas versijā (oriģinālvalodas versijā, jo tā bija Austrijas lieta) – par "Sozialleistungen"[18].

30. Komisija pievērš uzmanību tam, ka Apvienotās Karalistes tiesību akti nevis veicina Savienības pilsoņu pārvietošanās brīvību, kas ir mērķis, kurš ir Savienības tiesību normu sociālā nodrošinājuma režīmu koordinācijas jomā pamatā, bet no tās attur, ieviešot minēto brīvības ierobežojumu kā diskrimināciju valstspiederības dēļ un liedzot personai iespēju iegūt tiesības uz strīdīgajiem ģimenes pabalstiem gan izcelsmes valstī, kurā tai vairs nav pastāvīgās dzīvesvietas, gan uzņēmējā valstī, ja šajā valstī tai nav uzturēšanās tiesību.

31. Attiecībā uz alternatīvo iebildumu Komisija replikas rakstā norāda, ka Apvienotā Karaliste Regulas Nr. 883/2004 11. panta kolīzijas normu interpretē tādējādi, ka dalībvalstij ar to ir atļauts ieviest diskriminējošu nosacījumu, lai piekļūtu sociālā nodrošinājuma pabalstiem. Atsauce uz dalībvalstu spēju ieviest likumīgus ierobežojumus, lai novērstu, ka Savienības pilsonis kļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmai, ir piemērojama tikai sociālajai palīdzībai, nevis sociālā nodrošinājuma pabalstiem. Precīzāk, tā kā saskaņā ar sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācijas mehānismu ģimenes pabalsti ir jāmaksā dalībvalstij, kurā personai un tās apgādībā esošajiem bērniem ir pastāvīgā dzīvesvieta, Apvienotās Karalistes minētais publisko finanšu aizsardzības mērķis nav leģitīms mērķis. Katrā ziņā Apvienotās Karalistes noteiktais kritērijs nav nedz samērīgs, lai sasniegtu šo mērķi (piemēram, persona, kas vairākus gadus ir maksājusi nodokļus Apvienotajā Karalistē, bet, zaudējot darbu, var zaudēt savas uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī un tādējādi arī tiesības uz minēto pabalstu), nedz nodrošina apstākļu novērtējumu konkrētajā gadījumā, kā tas ir prasīts spriedumā *Brey*[19].

D – *Atbildes raksts uz repliku*

32. Atbildes rakstā uz repliku Apvienotā Karaliste uzsver, ka tās valsts tiesības var tikt piemērotas saskaņā ar Regulā Nr. 883/2004 paredzētajām kolīziju normām un ka personai, kurai minētajā dalībvalstī ir pastāvīgā dzīvesvieta, tomēr var nebūt tiesību uz šiem konkrētajiem sociālajiem pabalstiem.

33. Apvienotā Karaliste uzskata, ka jēdziens "social benefits" ir daudz plašāks nekā "social security benefits" un ka, ja sprieduma *Brey*[20] vācu un franču valodas versijās ir lietots šis pirmais jēdziens otrā jēdziena vietā, šī apstākļa dēļ katrā ziņā ir paplašināta 44. punktā minētā principa piemērošanas joma un tajā ir ietverti arī sociālā nodrošinājuma pabalsti. Katrā ziņā spriedumā *Brey* nav apgalvots, ka Tiesa tajā ir lēmusi tikai par īpašiem no iemaksām neatkarīgiem pabalstiem. Tas pats ir attiecināms arī uz spriedumu *Dano*[21].

17 — C-140/12, EU:C:2013:565.

18 — Franču valodā "prestations sociales", kas ir "social benefits" ekvivalents; spāņu valodā "prestaciones sociales".

19 — C-140/12, EU:C:2013:565, 63.–80. punkts.

20 — C-140/12, EU:C:2013:565, 44. punkts.

21 — C-333/13, EU:C:2014:2358.

34. Turklāt Apvienotā Karaliste uzskata, ka ar to nav jāsaprot, ka dalībvalstīm nav pienākuma maksāt īpašus no iemaksām neatkarīgus naudas pabalstus, kas garantē iztikas minimumu Savienības pilsoņiem, kuriem nav uzturēšanās tiesību, un ka, gluži pretēji, tām ir jāmaksā viņiem tādi pabalsti kā strīdīgie pabalsti šajā lietā, kas pārsniedz šī iztikas minimuma nodrošinājumu, un, tā kā tie tiek maksāti no nodokļiem, beigu beigās tie var kļūt par pārmērīgu slogu publiskajām finansēm sprieduma *Brey*[22] izpratnē. Kā piebilst Apvienotā Karaliste, abiem šajā lietā aplūkotajiem strīdīgajiem pabalstiem katrā ziņā piemīt sociālās palīdzības iezīmes, kaut gan tas nav obligāts nosacījums, lai spriedumā *Brey* (kas vispārīgi attiecas uz "sociālajiem pabalstiem") noteiktais princips tiktu piemērots arī pabalstiem, par kuriem ir celta šī prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi. Apvienotās Karalistes skatījumā Tiesa spriedumā *Dano*[23] ir apstiprinājusi, ka piekļuves sociālajiem pabalstiem jomā uz tiesībām saņemt tādu pašu attieksmi, kāda ir nodrošināta pilsoņiem, var atsaukties tikai tie ekonomiski neaktīvie Savienības pilsoņi, kuru uzturēšanās atbilst Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem.

35. Attiecībā uz Komisijas argumentu, ka Apvienotās Karalistes tiesiskajā regulējumā nav paredzēts izvērtēt konkrēta gadījuma apstākļus, kā tas ir prasīts spriedumā *Brey*[24], Apvienotā Karaliste apgalvo, ka šis arguments pirmo reizi tika izvirzīts Komisijas replikas rakstā un netika minēts pirmstiesas administratīvajā procedūrā, tāpēc saskaņā ar Tiesas Reglamenta 127. pantu tas nav pieņemams.

36. Katrā ziņā Apvienotā Karaliste paskaidro[25], kā abi strīdīgie pabalsti tiek piešķirti praksē. Par šo abu pabalstu piešķiršanu atbildīgais departaments – *Her Majesty's Revenue and Customs* [Viņas Augstības Ienākumu un muitas dienests] ņem vērā arī *Department for Work and Pensions* [Darba un pensiju departamenta] sniegto informāciju par to, vai persona ir saņēmusi sociālo palīdzību. Tas ļauj tai pārbaudīt, vai minētajai personai ir uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē un tādējādi vai tai ir tiesības uz abiem strīdīgajiem pabalstiem. Ja rodas šaubas par šo uzturēšanās tiesību esamību, katrā gadījumā atsevišķi tiek pārbaudīti pieprasītāja personiskie apstākļi, tostarp viņa veikto iemaksu vēsture, tas, vai viņš ir aktīvi meklējis darbu un vai viņam ir reālas izredzes to iegūt.

37. 2015. gada 4. jūnijā notika tiesas sēde, kurā abas lietas dalībnieces būtībā atkārtoja izklāstītos apsvērumus un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

IV – **Vērtējums**

A – *Ievads*

38. Kā tika norādīts, ar šo prasību Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka Apvienotā Karaliste nav izpildījusi Regulas Nr. 883/2004 4. pantā paredzētos pienākumus, izvirzot nosacījumu, ka, lai saņemtu pabalstu par apgādībā esošu bērnu un arī nodokļu kredītu par apgādībā esošu bērnu, personai ir jāveic likumīgas uzturēšanās minētajā dalībvalstī kontrole vai pārbaude.

39. Komisija, ceļot prasību, izvirza galveno iebildumu un alternatīvo iebildumu. Galvenajā iebildumā Komisija apgalvo, ka Apvienotā Karaliste likumīgas uzturēšanās pārbaudi ir vēlējusies iekļaut Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzētajā pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudē, tādējādi izvirzot papildu nosacījumu, kas šajā tiesību normā nav minēts. Alternatīvi Komisija tomēr izvirza argumentu, ka minētā dalībvalsts ir noteikusi nosacījumu tikai tiem, kas nav pilsoņi (ņemot vērā, ka principā Apvienotās Karalistes pilsoņiem ir uzturēšanās tiesības minētajā dalībvalstī), tādējādi pieļaujot diskrimināciju, kas ir aizliegta ar minētās regulas 4. pantu.

22 — C-140/12, EU:C:2013:565.

23 — C-333/13, EU:C:2014:2358, 73. punkts.

24 — C-140/12, EU:C:2013:565, 63.–80. punkts.

25 — Atbildes raksta uz repliku 21. punkts.

40. Tādējādi, kā norāda Komisija, abi argumenti principā esot jāanalizē tādā secībā, kādā ir norādītas prioritātes: pirmkārt, vai likumīgas uzturēšanās pārbaudes iekļaušana pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudē Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunkta izpratnē ir tiesiska; un, otrkārt, vai ir pieļauta diskriminācija, izvirzot prasību attiecībā uz Savienības pilsoņiem, kas nav Apvienotās Karalistes pilsoņi, veikt likumīgas uzturēšanās pārbaudi, kas nav jāveic attiecībā uz Apvienotās Karalistes pilsoņiem. Turpinājumā izklāstīto iemeslu dēļ atbilde uz šiem apgalvojumiem netiks sniegta tieši šādā secībā.

41. Komisijas galvenais arguments šīs tiesvedības laikā ir zaudējis spēku. Jāņem vērā, ka no brīža, kad Apvienotā Karaliste nosūtīja savu atbildi uz Komisijas argumentēto atzinumu, tā pastāvīgi noliedza, ka ar šajā tiesvedībā aplūkotajiem tiesību aktiem tā ir vēlējusies pamatot to, ka likumības pārbaude ir pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudes sastāvdaļa. Faktiski no šī brīža Apvienotā Karaliste apgalvo, ka likumīgās uzturēšanās pārbaude, kas tiek veikta tādos gadījumos kā šajā lietā, ir neatkarīga no pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudes [26]. Tādējādi konflikta pamatā ir otrais apgalvojums – iebildums pret diskrimināciju, kas ir aizliegta ar Regulas Nr. 883/2004 4. pantu.

42. Tādējādi salīdzinoši īsi pārbaudīšu Komisijas argumentu, kas ir izvirzīts kā galvenais iebildums, lai turpinājumā galvenokārt izskatītu iebildumu, kas sākotnēji tika norādīts kā alternatīvais iebildums. Tomēr konkrētajā gadījumā vispirms ir jānoskaidro šajā lietā aplūkoto sociālo pabalstu būtība.

B – *Par sociālajiem pabalstiem, par kuriem ir celta prasība*

43. Šī prasība sakarā ar pienākumu neizpildi attiecas uz pabalstu par apgādībā esošu bērnu (“child benefit”) un nodokļu kredītu par apgādībā esošu bērnu (“child tax credit”) – abi pabalsti ir naudas pabalsti, kas tiek finansēti no nodokļiem, nevis no to saņēmēju iemaksām, un tiem ir kopējs mērķis – palīdzēt segt ģimenes izdevumus. Nevienu no šiem pabalstiem Apvienotā Karaliste nav iekļāvusi Regulas Nr. 883/2004 X pielikumā, un šajā tiesvedībā netiek apstrīdēts tas, ka tajos netiek ņemti vērā īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti tās 70. panta izpratnē.

44. Saskaņā ar *Social Security Contributions and Benefits Act 1992* [1992. gada Likuma par sociālā nodrošinājuma iemaksām un pabalstiem] 141. pantu “ikvienam, kura apgādībā ir viens vai vairāki bērni, saskaņā ar šī Likuma nosaukumā noteikto ir tiesības katru nedēļu par attiecīgo nedēļu saņemt pabalstu par viņa apgādībā esošo bērnu vai bērniem (tā saukto “child benefit”)” [27]. Pabalsts par apgādībā esošu bērnu ir ģimenes pabalsts, ar kuru galvenokārt ir paredzēts segt daļu izmaksu, kas rodas personām, kuru apgādībā ir viens vai vairāki bērni, saistībā ar šo bērnu aprūpi. Principā tas ir vispārējs pabalsts, lai arī tā pieprasītājiem ar lielākiem ienākumiem savu nodokļu saistību izpildes brīdī ir jāatmaksā summa, kas ir līdzvērtīga maksimālajai šī pabalsta summai [28].

26 — Skat. it īpaši Apvienotās Karalistes atbildes uz argumentēto atzinumu 3. lpp.

27 — Attiecībā uz pabalstu par apgādībā esošu bērnu Lielbritānijā skat. 1992. gada *Social Security Contributions and Benefits Act* 146. pantu un 2006. gada *Child Benefit (General) Regulations* [(Vispārīgo) Noteikumu par pabalstu par apgādībā esošu bērnu] [ar *Child Benefit (General) and the Tax Credits (Residence) (Amendment) Regulations 2014* [2014. gada (Vispārīgo) Noteikumu par pabalstu un nodokļu kredītiem par apgādībā esošu bērnu (Uzturēšanās)] grozītajā versijā] 142. pantu, kā arī Ziemeļīrijā *Social Security Contributions and Benefits (Northern Ireland) Act 1992* 142. pantu un minēto *Child Benefit (General) Regulations* (to grozītajā versijā) 27. pantu).

28 — Sīkāku informāciju skat. Apvienotās Karalistes valdības tīmekļa vietnē https://www.gov.uk/child-benefit, kurā ir izskaidrota šī pabalsta piešķiršanas kārtība. Saskaņā ar šajā vietnē sniegto informāciju pabalsts par vecāko apgādībā esošo bērnu ir GBP 20,70 nedēļā un par katru nākamo bērnu GBP 13,70 nedēļā. Skat. arī interneta vietni https://www.citizensadvice.org.uk/benefits/children-and-young-people/benefits-for-families-and-children/#h-child-benefit, kurā ir sniegta praktiska informācija par šī pabalsta pieprasījumu un saņemšanu.

45. "Nodokļu kredīts" par apgādībā esošu bērnu, ko reglamentē 2002. gada *Tax Credits Act* [2002. gada Likuma par nodokļu kredītiem] [29] 8. un 9. pants, arī ir naudas pabalsts personām, kuru apgādībā ir bērns, tā apmērs ir atkarīgs no ģimenes ienākumu līmeņa, apgādībā esošo bērnu skaita, kā arī citiem apstākļiem, tādiem kā viena no ģimenes locekļiem invaliditāte [30]. Ar nodokļu kredītu par apgādībā esošu bērnu tika aizstāta virkne papildu pabalstu, kas pieprasītājiem tika maksāti kā dažādi uzturēšanas pabalsti (kas bija saistīti ar ienākumiem) par viņu apgādībā esošu bērnu, un tā vispārējais mērķis bija mazināt bērnu nabadzību [31].

46. Attiecībā uz minēto pabalstu būtību piekrītu Komisijai, ka tie ir sociālā nodrošinājuma pabalsti Regulas Nr. 883/2004 izpratnē. Konkrētāk, tie ir ģimenes pabalsti minētās regulas 3. panta 1. punkta j) apakšpunkta, skatot to kopsakarā ar minētās regulas 1. panta z) punktu, izpratnē, ciktāl saskaņā ar Tiesas judikatūrā uzskaitītajām iezīmēm tie ir pabalsti, kas automātiski tiek piešķirti tiem, kas atbilst konkrētiem objektīviem kritērijiem, individuāli un diskrecionāri neizvērtējot personiskās vajadzības, un ir paredzēti ģimenes izdevumu segšanai [32].

47. Turklāt es arī piekrītu Komisijai, ka strīdīgo pabalstu kā sociālā nodrošinājuma pabalstu kvalifikācija nevar tikt apšaubīta tikai tāpēc, ka tie tiek piešķirti neatkarīgi no pienākuma veikt iemaksas. Pabalsta finansēšanas veidam nav nekādas nozīmes attiecībā uz tā iespējamo kvalifikāciju par sociālā nodrošinājuma pabalstu, kā to pierāda tas, ka saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 3. panta 2. punktu no iemaksām neatkarīgi pabalsti nav izslēgti no tās piemērošanas jomas [33].

C – *Par likumīgas uzturēšanās pārbaudes kā papildu nosacījuma, veicot pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudi, saderīgumu ar regulu*

48. Ar galveno iebildumu Komisija apgalvo, ka Apvienotā Karaliste ir vēlējusies iekļaut likumīgas uzturēšanās pārbaudi Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzētajā pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudē, tādējādi izvirzot papildu nosacījumu, kas šajā tiesību normā nav minēts. Saskaņā ar minēto e) apakšpunktu "katra persona, uz ko neattiecas [11. panta 3. punkta] a)–d) apakšpunkts, ir pakļauta dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem". Daži precizējumi palīdzēs sniegt atbildi uz šo iebildumu.

49. Jāatgādina, ka Regulas Nr. 883/2004 mērķis ir koordinēt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas, lai garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu. Šajā ziņā Regulā Nr. 883/2004 ir noteikta virkne vispārīgu principu, kas ir jāievēro visu dalībvalstu tiesību aktos sociālā nodrošinājuma jomā un kas kopā ar tajā ietverto kolīziju normu sistēmu nodrošina, ka personām, kuras īsteno savas tiesības pārvietoties un uzturēties Savienībā, netiek nodarīts kaitējums, piemērojot

29 — Attiecībā uz uzturēšanās prasību nodokļu kredīta par apgādībā esošu bērnu gadījumā skat. *Tax Credits (Residence) Regulations 2003* [ar *Child Benefit (General) and the Tax Credits (Residence) (Amendment) Regulations 2014* grozītajā versijā] 3. pantu.

30 — Neraugoties uz tā nosaukumu, nodokļu kredīts par apgādībā esošu bērnu ir summa, kuru kompetentā iestāde periodiski iemaksā saņēmēju bankas kontā un kura, šķiet, ir saistīta ar nosacījumu būt nodokļu maksātājiem. Tīmekļa vietnē https://www.gov.uk/child-tax-credit/what-youll-get nav norādīta konkrēta summa, jo tā ir atkarīga no personiskajiem un ģimenes apstākļiem. Sīkāku informāciju par šī nodokļa kredīta darbību skat. https://www.citizensadvice.org.uk/benefits/children-and-young-people/benefits-for-families-and-children/#h-child-benefit.

31 — Apvienotās Karalistes atbildes raksta uz apelācijas sūdzību 6. punkts.

32 — Spriedums *Hoever* un *Zachow* (C-245/94 un C-312/94, EU:C:1996:379), 27. punkts. Skat. arī spriedumu *Hughes* (C-78/91, EU:C:1992:331), 22. punkts. Nodokļu kredīta par apgādībā esošu bērnu apmērs ir atkarīgs no ģimenes ienākumu līmeņa un bērnu skaita, un to pārstāj piešķirt brīdī, kad šie ienākumi pārsniedz konkrētu līmeni, bet Tiesa sprieduma *Hughes* (C-78/91, EU:C:1992:331) 17. punktā jau ir nospriedusi, ka tas nenozīmē, ka minētā pabalsta piešķiršana ir atkarīga no pieprasītāja personisko vajadzību individuālas izvērtēšanas, kas ir sociālās palīdzības iezīme, jo runa ir par objektīviem un tiesību aktos noteiktiem kritērijiem un, tiklīdz tie tiek izpildīti, rodas tiesības uz attiecīgo pabalstu, tā ka kompetentā iestāde nevar ņemt vērā citus personiskos apstākļus.

33 — Skat. arī spriedumu *Hughes* (C-78/91, EU:C:1992:331), 21. punkts.

dažādas valsts sistēmas tāpēc, ka tās ir izmantojušas minēto brīvību [34]. Viens no šiem vispārīgajiem principiem ir Regulas Nr. 883/2004 4. pantā paredzētais vienlīdzības princips, ar kuru īpašajā sociālā nodrošinājuma jomā ir precizēts diskriminācijas aizliegums valstspiederības dēļ, kas Savienības tiesībās ir atzīts LESD 18. pantā [35].

50. Attiecībā uz kolīzijas normu [36] Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunkta mērķis ir noteikt valsts tiesību aktus, kas ir piemērojami tās 3. panta 1. punktā uzskaitīto sociālā nodrošinājuma pabalstu (tostarp ģimenes pabalstu) maksāšanas gadījumā, kad personām, proti, galvenokārt ekonomiski neaktīvām personām, nav piemērojami minētā 11. panta 3. punkta a)–d) apakšpunkta noteikumi. Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunkta beigās noteiktā norma ir paredzēta, lai novērstu dažādu valstu tiesību aktu vienlaicīgu piemērošanu konkrētajai situācijai un no tā izrietošos sarežģījumus, kā arī nepieļautu to, ka piemērojamības subjektu lokā ietilpstošajām personām tiktu liegta aizsardzība sociālā nodrošinājuma jomā tādēļ, ka nav tiesību aktu, kuri būtu tām piemērojami [37].

51. Saskaņā ar minētā 11. panta 3. punktu personas, kurām ir piemērojams e) apakšpunkts, ir pakļautas dzīvesvietas, kas saskaņā ar minētās regulas 1. panta j) punktā sniegto definīciju ir "vieta, kurā persona pastāvīgi dzīvo" [38], dalībvalsts tiesību aktiem – neskarot citus Regulas Nr. 883/2004 noteikumus, ar kuriem tām ir garantēti pabalsti saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem.

52. Tāpēc, nosakot Regulas Nr. 883/2004 piemērojamības subjektu lokā ietilpstošo personu "pastāvīgo" dzīvesvietu tās 11. panta 3. punkta e) apakšpunkta izpratnē, ir jāņem vērā tikai faktiskie apstākļi. Tiesas judikatūrā [39] ir izstrādāts neizsmeļošs (visu to faktisko) apstākļu saraksts, kas ir jāņem vērā, nosakot personas pastāvīgo dzīvesvietu, – pašlaik šis saraksts ir iekļauts Regulas Nr. 987/2009 [40] 11. panta 1. punktā –, lai varētu noteikt, kuras dalībvalsts tiesību akti ir jāpiemēro konkrētajā situācijā saistībā ar Regulu Nr. 883/2004. Attiecībā uz "pastāvīgās dzīvesvietas" jēdziena faktisko raksturu abas puses, šķiet, beigu beigās ir vienisprātis.

53. Ņemot to vērā, viss liecina, ka problēma rodas saistībā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktos lietotajiem jēdzieniem, kas rada sava veida juridisko fikciju, nosakot, ka Apvienotās Karalistes teritorijā "neatrodas" tie, kas saskaņā ar Savienības tiesībām minētajā valstī neuzturas likumīgi [41]. Tādējādi valsts tiesiskajā regulējumā nevajadzīgi esot sajauktas divas kategorijas – "likumīga uzturēšanās" un "pastāvīgā dzīvesvieta" –, kas, kā pareizi norāda Komisija, nebūtu jāsajauc. Turklāt, ja minēto tiesisko regulējumu

34 — Šajā ziņā skat. Lenaerts, K., un van Nuffel, P., *European Union Law*, 3. izd., Londona: Sweet & Maxwell, 2011, 269. lpp., un Eichenhofer, E., *Sozialrecht der Europäischen Union*, 3. izd., Berlīne: Erich Schmidt, 2006, 49. un 50. lpp., un 68. un nākamās lpp.

35 — Par vienlīdzības principa un diskriminācijas aizlieguma valstspiederības dēļ saturu īpašajā Savienības tiesību jomā saistībā ar sociālo nodrošinājumu skat. Husmann, M., "Diskriminierungsverbot und Gleichbehandlungsgebot des Art. 3 VO 1408/71 und der Artt. 4 und 5 VO 883/2004", no: *Zeitschrift für europäisches Sozial- und Arbeitsrecht*, Nr. 2010, 97. un nākamās lpp., un Bokeloh, A., "Die Gleichbehandlung der Staatsangehörigen in der Europäischen Sozialrechtskoordinierung", no: *Zeitschrift für europäisches Sozial- und Arbeitsrecht*, Nr. 10, 2013, 398. un nākamās lpp., kā arī Eichenhofer, E., minēts iepriekš, 82. un nākamās lpp. un tajā minētā bibliogrāfija un judikatūra.

36 — Regulā Nr. 883/2004 ietvertajai kolīzijas normu sistēmai ir raksturīgs tas, ka katras dalībvalsts likumdevējam ir liegta kompetence noteikt savu valsts tiesību aktu piemērošanas jomu un nosacījumus gan attiecībā uz indivīdiem, kuriem tie ir saistoši, gan teritoriju, kurā valsts noteikumi rada [tiesiskās] sekas (spriedums *Ten Holder*, 302/84, EU:C:1986:242, 21. punkts).

37 — Pēc analoģijas skat. spriedumu *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565), 38. un nākamie punkti.

38 — Tiesa jau ir nospriedusi, ka jēdziens "dzīvesvieta" šajā ziņā nozīmē "pastāvīgo dzīvesvietu", proti, vietu, kur attiecīgās personas pastāvīgi dzīvo un kur atrodas arī viņu pastāvīgais interešu centrs, un tas līdz ar to ir patstāvīgs un Savienības tiesībām raksturīgs jēdziens (spriedumi *B.*, C-394/13, EU:C:2014:2199, 26. punkts, un *Swaddling*, C-90/97, EU:C:1999:96, 28. un 29. punkts).

39 — Skat. it īpaši spriedumus *Swaddling* (C-90/97, EU:C:1999:96), 29. punkts, un *Wencel* (C-589/10, EU:C:2013:303), 45. un nākamie punkti.

40 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regula, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 284, 1. lpp.).

41 — Lai saglabātu tiesības saņemt pabalstu par apgādībā esošu bērnu vai nodokļu kredītu par apgādībā esošu bērnu, attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā ir noteikts, ka, lai viņš būtu tiesīgs saņemt šos pabalstus, pieprasītājs "atrodas Apvienotajā Karalistē" (burtiski "is in Great Britain" vai Ziemeļīrijā). Turpinājumā ir precizēts, ka šis nosacījums ir izpildīts tikai tad, ja pieprasītājs (a) fiziski atrodas Apvienotajā Karalistē, (b) viņa pastāvīgā dzīvesvieta ir Apvienotajā Karalistē un (c) *viņam ir uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē*. Tādējādi šādi pabalsti netiek piešķirti, ja pieprasītājam nav uzturēšanās tiesību Apvienotajā Karalistē, jo šajā gadījumā saskaņā ar *Child Benefit (General) Regulations 2006* 23. panta 4. punktu un *Tax Credits (Residence) Regulations 2003* 3. panta 5. punktu, skatot tos kopsakarā ar 1992. gada *Social Security Contributions and Benefits Act* 146. pantu, tiek uzskatīts, ka šī persona "neatrodas" Apvienotajā Karalistē.

interpretētu burtiski, varētu piekrist Komisijas apgalvojumam, ka Apvienotā Karaliste pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudē ir iekļāvusi papildu elementu – likumīgas uzturēšanās pārbaudi –, kas tai ir pilnīgi svešs un zināmā mērā to "izkropļo", un tikai šī iemesla dēļ varētu apgalvot, ka Apvienotā Karaliste nepilda Regulu Nr. 883/2004.

54. Tomēr šāda argumentācija būtu pārāk vienkāršota un beigu beigās, manuprāt, kļūdaina. Ir acīmredzami, ka, neatkarīgi no formulējuma vai arī no neapšaubāmi neskaidra formulējuma, valsts likumdevējs šajā lietā nav "izkropļojis" pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudi, izmantojot uzturēšanās likumīgumu kā veidu, lai novērtētu to, vai uzturēšanās ir pastāvīga[42]. Kā tika norādīts iepriekš, Apvienotā Karaliste kopš tās atbildes uz Komisijas argumentēto atzinumu norobežojās no tādas likumīgas uzturēšanās pārbaudes aizstāvības, kas būtu saistīta ar Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzēto pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudi. Faktiski Apvienotā Karaliste apgalvo, ka uzturēšanās likumība ir jāpārbauda, ņemot vērā Savienības tiesības (un it īpaši Direktīvu 2004/38) attiecībā uz konkrētu sociālo pabalstu piešķiršanu – neatkarīgi no Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunkta, tostarp regulas kopumā.

55. Komisija pieņēma šo Apvienotās Karalistes argumentācijas virzienu, formulējot savu alternatīvo iebildumu tādējādi, ka, ja likumīgas uzturēšanās pārbaude nav iekļauta pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudē, bet uzturēšanās likumība tiek pārbaudīta neatkarīgi, neapšaubāmi esot pieļauta diskriminācija, kas ir aizliegta ar minētās regulas 4. pantu. Var sacīt, ka no paša sākuma Komisija apzinājās, ka problēmas būtība ir meklējama Regulas Nr. 883/2004 4. pantā. Lai arī visa tās argumentācija attiecas uz galveno iebildumu par (pastāvīgās) dzīvesvietas pārbaudi kā piesaistes kritēriju, kas ir lietots minētās regulas 11. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzētajā kolīzijas normā, faktiski tā pārmet Apvienotajai Karalistei šīs regulas 4. panta neizpildi.

56. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Komisijas galvenais iebildums ir jānoraida, ciktāl Apvienotās Karalistes tiesību aktos ieviestā likumīgas uzturēšanās pārbaude pati par sevi neattiecas uz Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunkta noteikumiem.

D – *Par diskrimināciju, kas ir pretrunā Regulas Nr. 883/2004 4. pantam, ko būtu varējusi pieļaut Apvienotā Karaliste, veicot pieprasītāja uzturēšanās likumības pārbaudi saistībā ar konkrētu sociālo pabalstu piešķiršanu*

1) Ievada apsvērumi

57. Lai arī Komisija pieņem, ka likumīgas uzturēšanās pārbaude varētu būt neatkarīga no pastāvīgās dzīvesvietas pārbaudes Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunkta izpratnē, tā tomēr uzskata, ka Apvienotā Karaliste katrā ziņā neievēro minēto regulu. Komisijas skatījumā pārbaudīt uzturēšanās likumību saistībā ar sociālā nodrošinājuma pabalsta piešķiršanu, izvirzot šo prasību tikai tiem, kas nav Apvienotās Karalistes pilsoņi, jo principā tās pilsoņiem ir uzturēšanās tiesības minētajā dalībvalstī, ir diskriminējoši un ir pretrunā Regulas Nr. 883/2004 4. pantam. Ar minēto 4. pantu ir noteikta vienlīdzīgas attieksmes prasība attiecībā uz valsts tiesību aktos sociālā nodrošinājuma jomā paredzētajiem ieguvumiem un pienākumiem. Uz šo argumentu ir jāsniedz sarežģītāka atbilde, kas ir pretstatā Komisijas izklāstam.

42 — Tādējādi Apvienotā Karaliste to skaidri atzīst sava iebildumu raksta 32. punktā un atbildes raksta uz repliku 7. punktā.

58. Pirmkārt, ir jāizskata principiāls jautājums par to, vai dalībvalstij ir pienākums piešķirt Savienības pilsonim, kas tās teritorijā neuzturas likumīgi (proti, neizpilda it īpaši Direktīvā 2004/38 paredzētos nosacījumus), tādus sociālos pabalstus kā šajā lietā aplūkotie, kurus tā piešķir saviem pilsoņiem un Savienības pilsoņiem, kas tajā uzturas likumīgi. No atbildes uz šo jautājumu izrietēs, vai tas, ka dalībvalsts konkrētus sociālos pabalstus piešķir tikai tiem, kas tās teritorijā uzturas likumīgi, pats par sevi ir diskriminējoši Regulas Nr. 883/2004 4. panta izpratnē.

59. Otrkārt, gadījumā, ja ir atrisināta iepriekš minētā problēma, būs jāizskata specifiskāks, taču arī principiāls jautājums par to, vai dalībvalsts, kurai ir lūgts tāds konkrēts sociālais pabalsts kā šajā lietā aplūkotie, vienlaikus var pārbaudīt pieprasītāja uzturēšanās likumību un vajadzības gadījumā pārliecināties par viņa dzīvesvietas pastāvīgumu.

60. Visbeidzot, ja otrkārt aplūkotās grūtības arī ir atrisinātas, tad būtu jāizskata jautājums par to, vai šīs dalībvalsts spēja ir, tā teikt, visaptveroša vai, gluži pretēji, tā ir likumīga tikai ar konkrētiem nosacījumiem. Kā mēs redzēsim, šis problēmas aspekts tiks minēts tikai noslēgumā un īsumā, konkrētāk, attiecībā uz Komisijas replikas rakstu, tā iemesla dēļ, ka Apvienotā Karaliste uzskata šo iebildumu par nepieņemamu, jo tas ir izvirzīts novēloti. Tomēr vajadzības gadījumā būs jāaplūko šī apgalvojuma iespējamā nepieņemamība, neatkarīgi no tā, ka lietderības apsvērumu dēļ es varētu būt spiests sniegt atbildi uz to.

2) Saikne ar judikatūru, kas izriet no spriedumiem *Brey* un *Dano*

61. Attiecībā uz norādīto izklāsta kārtību sākumā šeit tomēr ir jāatsaucas uz iespējamo spriedumos *Brey*[43] un *Dano*[44], uz kuriem šajā tiesvedībā pastāvīgi ir atsaukušās lietas dalībnieces, ietvertās doktrīnas nozīmi šajā lietā[45].

62. Sākumā piebildīšu, ka nav šaubu, ka judikatūrai, kas izriet no spriedumiem *Brey*[46] un *Dano*[47], šajā lietā ir nozīme, ciktāl minētajos spriedumos ir runa par nepieciešamību ņemt vērā uzturēšanās likumību tad, kad dalībvalstis piešķir sociālos pabalstus Savienības pilsoņiem, kas uzturas to teritorijā.

63. Tā kā lietās *Brey* un *Dano* Tiesai prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā bija jālemj par pareizu Direktīvas 2004/38, kuras nozīme netika apstrīdēta, 7. panta interpretāciju, šajā tiesvedībā sakarā ar pienākumu neizpildi ir apstrīdēts tas, vai minētā direktīva – it īpaši minētā tiesību norma – ir jāpiemēro saistībā ar Regulas Nr. 883/2004 piemērošanu[48].

43 — C-140/12, EU:C:2013:565.

44 — C-333/13, EU:C:2014:2358.

45 — Skat. arī nesen pasludināto spriedumu *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:597), uz kuru lietas dalībnieces nav atsaukušās, jo tas tika pasludināts pēc tiesas sēdes šajā lietā.

46 — C-140/12, EU:C:2013:565.

47 — C-333/13, EU:C:2014:2358.

48 — Jāņem vērā, ka Direktīvā 2004/38 – it īpaši tās 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā attiecībā uz ekonomiski neaktīviem iedzīvotājiem – ir paredzēti nosacījumi, kas uzņēmējai dalībvalstij ir jāpārbauda, lai noteiktu, vai šajā lietā aplūkoto sociālo pabalstu pieprasītājs (kas ietilpst Regulas Nr. 883/2004 materiālās piemērošanas jomā) regulāri uzturas tās teritorijā.

64. Otrkārt, atšķirībā no izskatāmās lietas minētie spriedumi tāpat kā spriedums *Alimanovic* [49] attiecās uz īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, kas tiek reglamentēti ar Regulas Nr. 883/2004 70. pantu un tiek uzskatīti par sociālās palīdzības pabalstiem Direktīvas 2004/38 izpratnē [50]. Šajā ziņā, lai gan Direktīvā 2004/38 ir ņemta vērā nepieciešamība izmantot sociālās palīdzības pabalstus saistībā ar uzturēšanās likumību [51], šajā sakarā nekas nav sacīts par tādiem sociālā nodrošinājuma pabalstiem kā izskatāmajā lietā.

65. Ņemot to vērā, savu argumentu izklāstā attiecīgi atsaukšos uz šo judikatūru.

3) Par dalībvalsts pienākumu piešķirt sociālos pabalstus, ņemot vērā uzturēšanās likumību, un tā ietekme uz iebildumu pret diskriminējošu attieksmi

66. Pirmais jautājums, kas ir jāaplūko kā principiāls jautājums, ir, vai dalībvalstij ir pienākums piešķirt Savienības pilsonim, kas uzturas tās teritorijā, sociālos pabalstus, kurus tā piešķir saviem pilsoņiem, tikai tad, ja viņu uzturēšanās atbilst paredzētajiem nosacījumiem, it īpaši tiem, kas ir noteikti Direktīvā 2004/38. Kā esmu norādījis, izdarītais secinājums ietekmēs jautājumu par to, vai Regulas Nr. 883/2004 4. panta izpratnē ir diskriminējoši tas, ka dalībvalsts tādus sociālos pabalstus kā šajā lietā aplūkotie nepiešķir tiem, kas to teritorijā neuzturas likumīgi.

67. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jābalstās uz to, ka atbilstoši Tiesas atgādinājumam spriedumā *Dano* [52] ar LESD 20. panta 1. pantu ikvienai personai, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsoņa statuss. Kā daudzos gadījumos ir lēmusi Tiesa, Savienības pilsoņa statuss ir paredzēts kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kas ļauj dalībvalstu pilsoņiem, kuri atrodas līdzīgā situācijā, pieprasīt uz viņiem attiecināt tādu pašu tiesisko režīmu kā uz attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem jomā, kurā *ratione materiae* ir piemērojams LESD, neatkarīgi no viņu pilsonības un neierobežojot šajā nolūkā skaidri paredzētus izņēmumus [53].

68. Turklāt ikviens Savienības pilsonis var atsaukties uz LESD 18. pantā noteikto diskriminācijas aizliegumu valstspiederības dēļ visās situācijās, uz kurām attiecas Savienības tiesību *ratione materiae* piemērošana. Šie gadījumi ietver ar LESD 20. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu un 21. pantu piešķirto brīvību pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanu [54].

69. Šajā ziņā, ņemot vērā Tiesas nospriesto spriedumā *Dano* [55], tomēr ir jākonstatē, ka ar LESD 18. panta 1. punktu, "piemērojot Līgumus un neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus", ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ. LESD 20. panta 2. punkta otrajā daļā skaidri ir precizēts, ka ar šo pantu Savienības pilsoņiem piešķirtās tiesības īsteno "saskaņā ar nosacījumiem un ierobežojumiem, ko nosaka Līgumos un ar to īstenošanai paredzētajiem pasākumiem". Turklāt arī LESD 21. panta 1. punktā ir noteiktas Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, "ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus" [56]. Šī atsauce uz minētās brīvības ierobežoto raksturu arī ir norādīta paskaidrojumā attiecībā uz Eiropas

49 — C-67/14, EU:C:2015:597, 43. punkts.

50 — Skat. it īpaši spriedumu *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565), 58. un nākamie punkti.

51 — Kā norādīja ģenerāladvokāts M. Vatelē savu secinājumu, kurus viņš sniedza lietā *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:341), 96. punktā, šādi nenovēršami rodas "iespējama nevienlīdzīga attieksme, piešķirot sociālās palīdzības pabalstus, starp uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem un citiem Savienības pilsoņiem".

52 — C-333/13, EU:C:2014:2358, 57. punkts.

53 — Spriedumi *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458), 31. punkts; *D'Hoop* (C-224/98, EU:C:2002:432), 28. punkts, un *N.* (C-46/12, EU:C:2013:97), 27. punkts.

54 — Spriedumi *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358), 59. punkts, un *N.* (C-46/12, EU:C:2013:97), tostarp 28. punkts.

55 — C-333/13, EU:C:2014:2358, 60. punkts.

56 — Skat. arī spriedumus *Baumbast* un *R.* (C-413/99, EU:C:2002:493), 84. un nākamie punkti; *Trojani* (C-456/02, EU:C:2004:488), 31. un nākamie punkti, un *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565), 46. un 47. punkts.

Savienības Pamattiesību hartas 45. pantu – kurā ir nostiprināta pārvietošanās un uzturēšanās brīvība –, kad ir apgalvots, ka "1. punktā nodrošinātās tiesības ir ar [LESD] 20. panta 2. punkta a) apakšpunktu garantētas tiesības [..]. Saskaņā ar Hartas 52. panta 2. punktu minētās tiesības piemēro saskaņā ar Līgumos paredzētajiem nosacījumiem un ierobežojumiem" [57].

70. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Regula Nr. 883/2004 ir tieši saistīta ar Savienības pilsoņu pamattiesībām uz brīvu pārvietošanos, jo tā tika pieņemta, lai atvieglotu un nodrošinātu to efektīvu īstenošanu, koordinējot valstu sociālā nodrošinājuma sistēmas [58]. Kā tika atgādināts iepriekš, Regulas Nr. 883/2004 mērķis ir koordinēt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas, lai, kā ir norādīts tās preambulas apsvērumos, "garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu" (45. apsvērums) un tādējādi sekmētu "dzīves kvalitātes un nodarbinātības nosacījumu uzlabošan[u]" (1. apsvērums). Tātad Regulā Nr. 883/2004 atzītās tiesības ir paredzētas, lai Savienības pilsoņiem garantētu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību likumīgos apstākļos, kādos minētā brīvība ir atzīta [59].

71. Daži LESD 20. un 21. pantā paredzētie nosacījumi un ierobežojumi attiecībā uz brīvību pārvietoties un uzturēties Savienībā, kas būtībā nav absolūta brīvība [60], bet "reglamentēta", ir noteikti Direktīvā 2004/38 [61]. Minētā direktīva, kuras atbilstību Līgumiem Tiesa neapšaubīja nedz spriedumos *Brey* [62], *Dano* [63] un *Alimanovic* [64], nedz arī par to tika diskutēts šajā tiesvedībā, saskaņā ar tās preambulas 4. apsvērumu tika pieņemta, lai novērstu uz atsevišķām nozarēm vērsto fragmentāro pieeju, ar kuru līdz tam laikam tika reglamentētas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, un veicinātu šo tiesību īstenošanu.

72. Jābalstās uz to, ka Direktīvas 2004/38 noteikumi, kas reglamentē Savienības pilsoņu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, pilnībā ir spēkā arī saistībā ar aplūkojamo regulu, kuras mērķis beigu beigās ir nodrošināt tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties Savienībā īstenošanu, un šajā kontekstā minētos noteikumus nevar uzskatīt par neefektīviem. Šajā ziņā nevaru piekrist Komisijas apgalvojumam [65], ka "uzturēšanās jēdziens Regulā Nr. 883/2004 [..] nav pakļauts nekādam tiesiskam pieņēmumam" [66].

73. Man nešķiet, ka šajā ziņā vēl būtu jāatgādina, ka Savienības sistēma ar grūtībām varētu sastāvēt no daudziem atsevišķiem noteikumiem. Tas it īpaši ir acīmredzams tādu divu Savienības tiesību normu gadījumā, kas ir tik cieši savstarpēji saistītas kā šajā lietā aplūkotās [67]. Lai arī Savienības tiesībās pārvietošanās un uzturēšanās brīvības īstenošana, kā tika norādīts, ir pakļauta konkrētiem ierobežojumiem un nosacījumiem, kas it īpaši ir paredzēti Direktīvā 2004/38, šķiet, ir acīmredzami, ka Regulas Nr. 883/2004 noteikumi nevar tikt interpretēti tādējādi, ka tie neitralizē nosacījumus un

57 — Paskaidrojumi attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.).

58 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Wencel* (C-589/10, EU:C:2013:303): noteikumu par to, kā koordinējami sociālā nodrošinājuma jomu reglamentējošie valstu tiesību akti, pamatā ir tie paši principi, kas ir raksturīgi personu brīvas pārvietošanās jomai, un viens no šiem pamatprincipiem ir tāds, ka Savienības darbībai tostarp ir jāietver personu brīvas pārvietošanās šķēršļu atcelšana starp dalībvalstīm (39. punkts).

59 — Ar Regulu Nr. 883/2004 netiek saskaņotas dalībvalstu tiesību normas sociālā nodrošinājuma jomā, tādējādi dalībvalstis joprojām lemj par to, kādus pabalstus kam piešķirt un ar kādiem nosacījumiem, un kā finansēt sociālās sistēmas. Minētā regula principā neietekmē to, kādus būtiskus nosacījumus katra dalībvalsts nosaka, lai piešķirtu sociālā nodrošinājuma pabalstus, kas ir koordinēti saskaņā ar šo regulu, ja vien ir ievēroti tajā noteiktie vispārīgie principi (šajā ziņā skat. spriedumu *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

60 — Kā tiesas sēdē atzina Komisija.

61 — Skat. arī ģenerāladvokāta M. Vatelē secinājumus lietā *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:341), 90. punkts.

62 — C-140/12, EU:C:2013:565, 46. un 47. punkts.

63 — C-333/13, EU:C:2014:2358, 60. un nākamie punkti.

64 — C-67/14, EU:C:2015:597.

65 — Skat. prasības pieteikuma 33. punktu.

66 — Prasības pieteikuma 32. punkts.

67 — Tiesa vairākkārt ir aplūkojusi saikni, kas pastāv starp ekonomiski neaktīvu Savienības pilsoņu vai Savienības pilsoņu, kas meklē darbu, brīvu pārvietošanos un viņu piekļuvi dažāda veida pabalstiem. Skat. arī it īpaši spriedumus *Martínez Sala*, C-85/96, EU:C:1998:217; *Grzelczyk*, C-184/99, EU:C:2001:458; *D'Hoop*, C-224/98, EU:C:2002:432; *Collins*, C-138/02, EU:C:2004:172; *Trojani*, C-456/02, EU:C:2004:488; *Bidar*, C-209/03, EU:C:2005:169; *Vatsouras* un *Koupatantze*, C-22/08 un C-23/08, EU:C:2009:344, un arī pašus spriedumus *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565; *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, un *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597.

ierobežojumus, kas ir saistīti ar minētās brīvības atzīšanu un pasludināšanu [68]. Visbeidzot ir jārod interpretācija, kas pēc iespējas labāk veicina Savienības pilsonības statusu un Savienības pilsoņu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, vienlaikus respektējot abās tiesību normās izvirzītos mērķus un tajās ietverto regulējumu.

74. Turklāt iepriekš minētā nostāja, manuprāt, ir apstiprināta Tiesas judikatūrā, kurā piekļuve sociālajiem pabalstiem tādos pašos apstākļos kā uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem tradicionāli tika saistīta ar to, ka to pieprasītājs "likumīgi" uzturējās minētās valsts teritorijā [69]. Turklāt to arī ir apstiprinājusi Tiesa spriedumā *Brey*, apgalvojot, ka "principā nekas nav pretrunā tam, lai sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršana ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem būtu atkarīga no prasības, ka viņi izpilda nosacījumus, lai uzņēmējā dalībvalstī iegūtu likumīgas uzturēšanās tiesības" [70], un spriedumā *Dano*, apgalvojot: "ka Savienības pilsonis – saistībā ar piekļuvi sociāliem pabalstiem [..] – var atsaukties uz vienlīdzību attieksmē ar uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem tikai tad, ja viņa uzturēšanās uzņēmējas dalībvalsts teritorijā atbilst Direktīvas 2004/38 nosacījumiem" [71]. Manuprāt, no minētajiem spriedumiem nevar secināt, ka šādi apgalvojumi ir piemērojami tikai sociālās palīdzības pabalstiem vai īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, kas tika aplūkoti minētajās lietās, nevis citiem sociālajiem pabalstiem [72].

75. Ņemot vērā iepriekš minēto, nevar noliegt, ka pieņēmums par šajā lietā aplūkoto sociālo pabalstu pieprasītāja uzturēšanās likumību varētu tikt izmantots saistībā ar nevienlīdzīgu attieksmi pret Apvienotās Karalistes pilsoņiem un citu dalībvalstu pilsoņiem. Tomēr, ja piekrītam šādai pieejai, šī atšķirīgā attieksme saistībā ar uzturēšanās tiesībām ir raksturīga sistēmai un savā ziņā ir tās priekšnosacījums [73]: dalībvalsts pilsonim pēc definīcijas netiek liegtas uzturēšanās tiesības tajā.

76. Citiem vārdiem sakot, atšķirība starp Apvienotās Karalistes pilsoņiem un citu dalībvalstu pilsoņiem ir raksturīga sistēmai tādējādi, ka pašreizējā Savienības tiesību attīstības stadijā piederībai vienai vai citai dalībvalstij ir nozīme tad, kad tiek īstenota pārvietošanās un uzturēšanās brīvība.

77. Visbeidzot saskaņā ar visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem uzskatu, ka ar Regulu Nr. 883/2004 dalībvalstij ir vienīgi uzlikts pienākums piešķirt tādus sociālos pabalstus kā šajā lietā aplūkotie Savienības pilsonim, kas tās teritorijā likumīgi īsteno savu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, t.i., it īpaši ievēro Direktīvā 2004/38 paredzētos nosacījumus. Šajā ziņā atšķirība starp Apvienotās Karalistes pilsoņiem un citu dalībvalstu pilsoņiem rodas posmā, pirms tiek piemērots Regulas Nr. 883/2004 4. pants, un tādējādi tas neietekmē tā iedarbību.

68 — Šajā ziņā nevaru piekrist Komisijas apgalvojumam tās replikas raksta 18. punktā, ka saistībā ar tādu sociālā nodrošinājuma pabalstu kā šajā lietā aplūkotie piešķiršanu veiktā likumīgas uzturēšanās pārbaude ir pārvietošanās brīvības ierobežojums, kas nepastāvētu, ja tiktu veikta pastāvīgās dzīvesvietas pārbaude.

69 — Skat. it īpaši spriedumu *Martínez Sala* (C-85/96, EU:C:1998:217), 63. punkts ("Savienības pilsonis, *kas likumīgi uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā*, var pamatoties uz Līguma 6. pantu visos gadījumos, uz kuriem attiecas Kopienu tiesību *ratione materiae*" (mans izcēlums)), šis apgalvojums burtiski ir atkārtots spriedumos *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458), 32. punkts, un *Bidar* (C-209/03, EU:C:2005:169), 32. punkts, kura 46. punktā ir apgalvots, ka "Direktīvas 93/96 3. pants neliedz dalībvalsts pilsonim, kas atbilstoši EKL 18. pantam un Direktīvai 90/364 *likumīgi uzturas* citas dalībvalsts teritorijā, kur tas plāno sākt vai turpināt studijas augstskolā, šīs uzturēšanās laikā atsaukties uz vienlīdzīgas attieksmes pamatprincipu, kas noteikts EKL 12. panta pirmajā daļā" (mans izcēlums). Skat. arī spriedumu *Trojani* (C-456/02, EU:C:2004:488), kurā, pirms tika izskatītas vienlīdzīgas attieksmes principa sekas *M. Trojani* gadījumā, ir norādīts, ka viņš "Beļģijā uzturas likumīgi" (37. punkts).

70 — C-140/12, EU:C:2013:565, 44. punkts, kuru lietas dalībnieces šajā tiesvedībā intensīvi apsprieda.

71 — C-333/13, EU:C:2014:2358, 69. punkts.

72 — Neatkarīgi no tā, ka, minot sprieduma *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358) 69. punktu, spriedumā *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:597) ir precīzāks formulējums attiecībā uz "piekļuvi tādiem sociālās palīdzības pabalstiem kā pamatlietā aplūkotie" (49. punkts).

73 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358): "no Direktīvas 2004/38 neizbēgami izriet, ka ir iespējama nevienlīdzīga attieksme starp Savienības pilsoņiem, kuri izmantojuši pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, un uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem" (77. punkts), kā šajā lietā sniegtajos secinājumos ir norādījis ģenerāladvokāts M. Vatelē (C-333/13, EU:C:2014:341), 93. un 96. punkts.

4) Par pieprasītāja uzturēšanās likumības pārbaudi, izskatot pieteikumu par konkrētu sociālo pabalstu piešķiršanu

78. Pēc iepriekšējā principiālā jautājuma izskatīšanas tagad ir jāaplūko otrais aspekts, kuram ir tiešāka saikne ar Komisijas argumentu, proti, jautājums par to, vai, ņemot vērā iepriekš minēto, dalībvalsts var pārbaudīt Savienības pilsoņa, kas ir citas dalībvalsts pilsonis, uzturēšanās likumību saistībā tieši ar pieteikumu par tāda sociālā pabalsta kā šajā lietā aplūkotais piešķiršanu, nepārkāpjot Regulas Nr. 883/2004 4. pantā noteikto diskriminācijas aizliegumu.

79. Tādējādi jautājums būtībā ir par to, vai dalībvalsts ievieš nevienlīdzību attiecībā uz "pienākumiem" Regulas Nr. 883/2004 4. panta izpratnē ar apstākli, ko ir grūti noliegt, ka Savienības pilsoņi, kas nav Apvienotās Karalistes pilsoņi, lielākā mērā nekā Apvienotās Karalistes pilsoņi ir pakļauti neērtībām, kas rodas saistībā ar to, ka Apvienotās Karalistes iestādes, izskatot pieteikumu par tāda pabalsta kā pabalsta vai nodokļu kredīta par apgādībā esošu bērnu piešķiršanu, var paredzēt un vajadzības gadījumā veikt viņu uzturēšanās likumības pārbaudi. No Apvienotās Karalistes sniegtajiem paskaidrojumiem tiesas sēdē izriet, ka pārbaudes intensitāte katrā ziņā ir atkarīga no īpašiem attiecīgās personas apstākļiem un ka ekonomiski neaktīvi Savienības pilsoņi lielā mērā var tikt pakļauti šādām neērtībām.

80. Šajā ziņā sākumā ir jānorāda, ka šo papildu sarežģītību saistībā ar minēto pabalstu piešķiršanu praktiski varētu novērst, piemērojot Direktīvā 2004/38 (konkrētāk, tās 8. pantā)[74] paredzētos mehānismus, kas ļauj apstiprināt Savienības pilsoņa, kas nav uzņēmējas dalībvalsts pilsonis, uzturēšanās likumību ar reģistrācijas apliecību, kuru izsniedzot, dalībvalsts kompetentās iestādes apstiprina, ka it īpaši ir izpildīti minētās direktīvas 7. pantā paredzētie nosacījumi. Ja pieprasītājam ir minētā apliecība, neērtības, kas radīsies pieteikuma par sociālā pabalsta piešķiršanu izskatīšanas laikā, būs minimālas vai arī to vispār nebūs: pieprasītājam vajadzības gadījumā tikai būs jāuzrāda dokuments, kas apstiprina, ka dalībvalsts viņa uzturēšanos tās teritorijā atzīst par likumīgu.

81. Taču Apvienotā Karaliste tiesas sēdē norādīja, ka, lai arī Savienības pilsoņiem ir iespēja Apvienotās Karalistes iestādēm lūgt izsniegt dokumentu, ar kuru ir apstiprinātas viņu uzturēšanās tiesības minētajā dalībvalstī (kas acīmredzami atvieglo šī apstākļa pierādīšanu), šāds dokuments nav obligāts. Tādējādi vairākumā gadījumu pieprasītājam parasti nav apliecības par viņa uzturēšanās Apvienotajā Karalistē likumību.

82. Tomēr dalībvalstij sniegtā iespēja paredzēt šādu dokumentu obligātu izsniegšanu neizslēdz tādas sistēmas kā Apvienotajā Karalistē dzīvotspēju –, kad, izskatot pieteikumu par sociālo pabalstu piešķiršanu, vairākumā gadījumos, ja nav notikusi iepriekšēja atzīšana kā iepriekš aprakstītā, tiek veikta likumīgas uzturēšanās pārbaude.

83. Tāpēc šajā gadījumā ir jākonstatē atšķirīgas attieksmes esamība, kas būtu jākvalificē kā netieša diskriminācija, ciktāl (galvenokārt ekonomiski neaktīviem) Savienības pilsoņiem, kas nav Apvienotās Karalistes pilsoņi, lielā mērā būs jāuzņemas ar šo procedūru saistītās neērtības un traucējumi.

74 — Attiecībā uz pastāvīgo dzīvesvietu skat. arī Direktīvas 2004/38 19. pantu.

84. Šajā sakarā rodas jautājums, vai šī netiešā diskriminācija ir jāpamato, ko Komisija noliedz. Šajā ziņā un bez nepieciešamības minēt daudzus argumentus es uzskatu, ka Apvienotās Karalistes arguments [75] par nepieciešamību aizsargāt uzņēmējas dalībvalsts finanses [76] principā pietiekami pamato iespēju šajā brīdī pārbaudīt uzturēšanās likumību. Visbeidzot minētajā pārbaudes procedūrā uzņēmēja dalībvalsts var pārliecināties, ka tādus sociālos pabalstus kā šajā lietā aplūkotie tā nepiešķir personām, kurām tai nav pienākuma tos piešķirt iepriekšējā daļā izklāstīto iemeslu dēļ.

85. Visbeidzot es uzskatu, ka, ņemot vērā šos principus, uzņēmējai dalībvalstij brīdī, kad tā izskata pieteikumu par tādu sociālo pabalstu kā šajā lietā aplūkotie piešķiršanu, vajadzības gadījumā ir tiesības pārliecināties, ka Savienības pilsonis tās teritorijā neatrodas nelikumīgi, proti, ka tas būtībā ievēro Direktīvā 2004/38 noteiktās prasības, tā ka atšķirīga attieksme pret Apvienotās Karalistes pilsoņiem un citiem Savienības pilsoņiem, kas ir piemērota minētajā pārbaudē, nav Regulas Nr. 883/2004 4. pantā aizliegtā diskriminācija, ciktāl tā ir pamatota ar tikko izklāstītajiem iemesliem.

5) Par prasībām, kas ir jāizpilda, veicot uzturēšanās likumības pārbaudi uzņēmējā dalībvalstī

86. Izklāstītie argumenti, manuprāt, ir pietiekami, lai noraidītu Komisijas galvenokārt izvirzītos argumentus, kas attiecas uz Apvienotās Karalistes tiesību aktos paredzētās likumīgas uzturēšanās pārbaudes prettiesiskumu. Tomēr ir jāņem vērā, ka šis secinājums nenozīmē, ka ir pieņemams veids, kādā uzturēšanās likumības pārbaude var tikt veikta. Gluži pretēji, es uzskatu, ka, lai tā būtu saderīga ar Savienības tiesībām, minētajā pārbaudes procedūrā ir jāievēro virkne procesuālo, tostarp materiāltiesisko, nosacījumu, kurus izklāstīšu turpinājumā.

87. Nevajadzētu aizmirst, ka attiecīgā pārbaudes procedūra, ciktāl tā var ietekmēt pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, kas ir pilsonības statusa sastāvdaļa, ir jāinterpretē saskaņā ar šīm pamattiesībām un jāīsteno pēc iespējas mazāk aizskarošā veidā.

88. Taču atkal ir jānorāda, ka Komisijas prasības mērķis nav apstrīdēt veidu, kādā Apvienotā Karaliste veic šādu pārbaudi. Komisija pārmet Apvienotajai Karalistei, ka, pārbaudot, vai ir izpildīti Direktīvas 2004/38 7. pantā paredzētie nosacījumi, netiek izvērtēti konkrētā gadījuma apstākļi, kā tas ir prasīts spriedumā *Brey* [77]. Tomēr šis arguments pirmo reizi ir izvirzīts Komisijas replikas rakstā, un tas nav minēts nedz pirmstiesas administratīvajā procedūrā, nedz prasības pieteikumā. Komisija tiesas sēdē norādīja, ka tas nav jauns iemesls, bet tikai papildu elements, kas ir jāņem vērā, izvērtējot to, vai likumīgas uzturēšanās pārbaude, kas ir diskriminējošs pasākums, ir samērīga, lai sasniegtu izvirzīto mērķi. Tomēr es piekrītu Apvienotajai Karalistei, ka tas ir jauns iemesls un ka tas ir minēts tiesvedības posmā, kurā saskaņā ar Reglamenta 127. pantu tas nav pieņemams.

89. Komisija savu prasību balsta uz to, ka, izskatot pieteikumus par tādu sociālo pabalstu piešķiršanu kā šajā lietā aplūkotie, dalībvalsts nevar izvirzīt prasību, ka minēto pabalstu pieprasītāji tās teritorijā neuzturas nelikumīgi, un to var pārbaudīt, un nevis uz to, kā Apvienotās Karalistes iestādes, raugoties gan no materiāltiesiskā, gan no procesuālā viedokļa, pārbauda, vai Savienības pilsonis izpilda Direktīvā 2004/38 paredzētos nosacījumus.

90. Neskarot iepriekš minēto, gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka ir jāpārbauda šī argumenta būtība, un tā kā Apvienotā Karaliste atbildes rakstā uz repliku šajā ziņā ir sniegusi dažus atbildes elementus, turpinājumā šajā sakarā minēšu virkni neizsmeļošu apsvērumu.

75 — Iebildumu raksta 37. punkts.

76 — Tiesa to ir atzinusi par leģitīmu mērķi kopš sprieduma *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458), 44. punkts, pasludināšanas. Jāņem vērā, ka publisko finanšu aizsardzība nav tīri ekonomisks mērķis, jo Tiesa to saista ar vidēja termiņa mērķi – lai kopumā netiktu iespaidota šīs dalībvalsts spēja piešķirt atbalstu (spriedumi *Bidar*, C-209/03, EU:C:2005:169, 56. punkts; *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565, 61. punkts, un *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 63. punkts).

77 — C-140/12, EU:C:2013:565, it īpaši 69. punkts.

91. Raugoties no procesuālā viedokļa, atšķirīgā attieksme pret minētās dalībvalsts pilsoņiem, kas izriet no šīs iepriekš minētās valsts iestāžu spējas veikt pārbaudi, ir saderīga ar Eiropas pilsonības statusu un vienlīdzības principu tikai tad, ja tiek stingri ievērots samērīguma princips, proti, tās forma atbilst izvirzītajam mērķim, tā ir pēc iespējas mazāk aizskaroša un tiek pieļauta, ciktāl tas ir vajadzīgs, lai sasniegtu minēto mērķi.

92. Turklāt saistībā ar attiecīgo sociālo pabalstu piešķiršanu veiktā valsts iestāžu pārbaude, vai to pieprasītājs tās teritorijā neuzturas nelikumīgi, ir jāuzskata par Savienības pilsoņu uzturēšanās likumības pārbaudi saskaņā ar Direktīvu 2004/38, uz kuru ir atsauce tās 14. panta 2. punkta otrajā daļā, un tāpēc arī tai ir jāatbilst tajā paredzētajām prasībām [78].

93. Kā izriet no Apvienotās Karalistes apgalvojumiem tiesas sēdē, pārbaude, vai ir izpildīti Direktīvā 2004/38 paredzētie nosacījumi, lai iegūtu uzturēšanās tiesības, netiek veikta visos gadījumos, kas, manuprāt, ir aizliegts ar minētās direktīvas 14. panta 2. punktu [79]: lai arī visiem minēto sociālo pabalstu pieprasītājiem [80] attiecīgajā veidlapā ir jānorāda informācija, no kuras izriet, vai viņiem ir uzturēšanās tiesības minētajā valstī, Apvienotās Karalistes iestādēm nepieciešamās pārbaudes ir jāveic tikai šaubu gadījumā – kā to atbildes raksta uz repliku 21. punktā ir norādījusi un tiesas sēdē apstiprinājusi Apvienotā Karaliste –, lai pārliecinātos, vai pieprasītājs izpilda Direktīvā 2004/38 (it īpaši tās 7. pantā) paredzētos nosacījumus, proti, vai saskaņā ar to viņam ir uzturēšanās tiesības.

94. No Apvienotās Karalistes apgalvojumiem, manuprāt, nevar secināt, ka minētā dalībvalsts pieņem, ka persona, kas lūdz piešķirt šajā lietā aplūkotos pabalstus, nelikumīgi uzturas tās teritorijā, kas būtu pretrunā LESD 20. panta 2. punktam un LESD 21. pantam, kuros ir atzītas Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā. Ņemot vērā Eiropas pilsonības statusu un it īpaši atzīstot Savienības pilsoņa pamattiesības izvēlēties dzīvesvietu jebkuras dalībvalsts teritorijā atbilstoši Savienības tiesībās noteiktajiem nosacījumiem, valsts tiesiskajā regulējumā ir aizliegts paredzēt pieeju, kas varētu būt līdzvērtīga prezumpcijai, ka šis pilsonis pēc pirmajiem trim uzturēšanās mēnešiem un pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas minētajā teritorijā uzturas nelikumīgi, tāpēc viņam sistemātiski ir jāpierāda pretējais. Principā drīzāk ir jābūt prezumpcijai par pretējo.

95. Turklāt, lai pieprasītāja likumīgas uzturēšanās Apvienotajā Karalistē pārbaude būtu tiesiska saskaņā ar Direktīvas 2004/38 14. panta 2. punkta otro daļu, valsts iestāžu iespējamais konstatējums, ka saskaņā ar minēto direktīvu šim Savienības pilsonim nav uzturēšanās tiesību, jo viņš neizpilda tajā paredzētos nosacījumus – neatkarīgi no tā, vai tas līdzinās izraidīšanas pasākumam, un neatkarīgi no tā daļēji deklaratīvā rakstura [81] –, ir "lēmums, ar ko [ierobežo] Savienības pilsoņa pārvietošanās brīvību" minētās direktīvas 15. panta 1. punkta izpratnē [82], kas saskaņā ar minēto tiesību normu izraisa tās 30. un 31. pantā paredzēto garantiju piemērošanu.

78 — Atgādināšu, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/38 14. panta 2. punktu "Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tikmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem. Īpašos gadījumos, kad ir pamatotas šaubas par to, vai Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi atbilst 7., 12. un 13. pantā paredzētajiem nosacījumiem, dalībvalstis var pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir ievēroti. Šo pārbaudi neveic sistemātiski."

79 — Kā norādīja Apvienotā Karaliste, šī pārbaude tiek veikta šādi: pieteikuma iesniedzējam pieteikuma veidlapā ir jānorāda informācija, no kuras izriet, vai viņam ir uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē; kad ir saņemta veidlapa, iestādēm, kurām ir jālemj par šo pabalstu piešķiršanu, ir pienākums to pārbaudīt; konkrētos gadījumos iestādes pieteikuma iesniedzējiem prasa sniegt pierādījumus tam, ka viņiem faktiski ir uzturēšanās tiesības, kas izriet no veidlapā norādītās informācijas.

80 — Jāņem vērā, ka šī procedūra attiecas ne tikai uz Savienības pilsoņiem, bet arī uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas var saņemt ģimenes pabalstus, ja viņiem ir uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē un ja viņi izpilda klātbūtnes un pastāvīgās dzīvesvietas prasības minētajā valstī.

81 — Saskaņā ar Direktīvu 2004/38 uzturēšanās tiesību uzņēmējā dalībvalstī zaudēšana ir automātiskas sekas tajā paredzēto nosacījumu neizpildei.

82 — Direktīvas 2004/38 15. panta 1. punktā ir noteikts, ka "procedūras, kas paredzētas 30. un 31. pantā, analoģiski piemēro visiem lēmumiem, ar ko ierobežo Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos tādu iemeslu dēļ, kuri nav sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumi". Kā norāda ģenerāladvokāts N. Vāls [*N. Wahl*] secinājumos lietā *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:337), "Savienības pilsoņiem neapšaubāmi ir Direktīvas 15. pantā noteiktās procesuālās garantijas, kuras nevar apiet, izmantojot procesu, kas saistīts ne tikai ar personas tiesībām uz pabalstu, bet tai pat laikā ar uzturēšanās tiesībām" (93. punkts).

96. Tas, manuprāt, nozīmē, ka kompetentās iestādes šajos apstākļos nevar tikai noraidīt prasīto pabalstu piešķiršanu, bet saskaņā ar minēto 30. pantu it īpaši attiecībā uz uzturēšanās tiesību neesamības konstatējumu atbilstoši Direktīvai 2004/38 tām arī ir jāinformē attiecīgā persona "precīzi un plaši" un "tā, lai viņ[ai] būtu saprotams [tā] saturs un radītās sekas", par iemesliem, kas ir minētā konstatējuma pamatā, un arī ir jānorāda tiesu vai administratīvā iestāde, kurā attiecīgā persona to var pārsūdzēt, kā arī tam paredzētais termiņš. Tāpat tiek piemērotas Direktīvas 2004/38 31. pantā paredzētās procesuālās garantijas, kas nodrošina attiecīgajai personai iespēju lūgt veikt iestādes vērtējuma tiesiskuma (administratīvo) pārbaudi (un/vai pārbaudi tiesā).

97. Visbeidzot, raugoties no materiāltiesiskā viedokļa, būtībā ir jāņem vērā, ka īpašajā ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju gadījumā valsts iestādēm saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu ir jāpārbauda, vai viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem ir "pietiekami līdzekļi, lai [viņi] nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu" viņu uzturēšanās laikā, kā arī veselības apdrošināšana. Tagad ir jāatgādina, ka ar to, ka Savienības pilsonis lūdz sociālo palīdzību uzņēmējā valstī, nepietiek, lai viņam liegtu uzturēšanās tiesības[83], viņam arī ir jākļūst par *pārmērīgu slogu* šīs dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai. To izvērtējot, valsts iestādēm ir jāievēro Tiesas judikatūrā izstrādātās pamatnostādnes, it īpaši pienākums ņemt vērā katra konkrētā gadījuma apstākļus, uz ko ir atsauce spriedumā *Brey*[84], un vajadzības gadījumā pieprasītājs ir jāinformē par nelabvēlīgo vērtējumu atbilstoši minētās direktīvas 30. pantā paredzētajiem noteikumiem.

98. Ņemot vērā iepriekš minēto un ja tiek uzskatīts, ka strīdīgā tiesiskā regulējuma tiesiskums ir jāpārbauda, raugoties no šī viedokļa, es uzskatu, ka Komisija nav pierādījusi, ka Apvienotā Karaliste nav ievērojusi minētās formas un satura prasības, un ka arī no šī viedokļa šī prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi ir jānoraida.

6) Kopsavilkums

99. Visbeidzot es uzskatu, ka diskriminācija, kas ir aizliegta ar Regulas Nr. 883/2004 4. pantu, nav pieļauta gadījumā, ja valsts tiesību aktos ir paredzēts, ka dalībvalsts iestādes, izskatot pieteikumus par tādu sociālo pabalstu kā pabalsts vai nodokļu kredīts par apgādībā esošu bērnu piešķiršanu, var veikt vajadzīgās pārbaudes, lai pārliecinātos par to, vai citu dalībvalstu pilsoņi, kuri lūdz piešķirt minētos pabalstus, tās teritorijā uzturas likumīgi. Tomēr, no procesuālā viedokļa raugoties, par minētās pārbaudes veikšanu atbildīgajām iestādēm šajā ziņā ir jāievēro iepriekš izklāstītie principi, it īpaši samērīguma princips, kā arī Direktīvas 2004/38 14. panta 2. punkta otrās daļas, 15. panta 1. punkta, 30. un 31. panta noteikumi.

V – **Par tiesāšanās izdevumiem**

100. Tā kā es ierosinu noraidīt prasību, saskaņā ar Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktu Komisijai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

83 — Neraugoties uz to, kas, šķiet, ir norādīts minētās direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta vācu valodas versijā; šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta N. Vāla secinājumus lietā *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:337), 74. un nākamie punkti.

84 — C-140/12, EU:C:2013:565, 64. un nākamie punkti. Piekrītu arī ģenerāladvokāta M. Vatelē apgalvojumam viņa secinājumos lietās *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:210), 107. un nākamie punkti, un *García Nieto* (C-299/14, EU:C:2015:366), 85. un nākamie punkti, ka valsts iestādēm šajā nolūkā ir jāņem vērā arī citi faktiskie apstākļi, kas ļauj pierādīt Savienības pilsoņa reālas saiknes ar uzņēmēju dalībvalsti esamību (visbeidzot, ka viņi ir sociāli un ekonomiski tajā integrēti, – Apvienotā Karaliste apgalvo, ka šajā gadījumā tā vēlas to garantēt), tādi kā agrākā nodarbinātība, iemaksu vēsture minētajā valstī, apgādībā esošu bērnu skološana (skat. nospriesto Tiesas spriedumā *Ibrahim* C-310/08, EU:C:2010:80), vai ciešu personisku saišu ar attiecīgo dalībvalsti esamību (šajā ziņā skat. spriedumus *Prete*, C-367/11, EU:C:2012:668, 50. punkts, un *Stewart*, C-503/09, EU:C:2011:500, 100. punkts).

VI – **Secinājumi**

101. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai nolemt šādi:

1) prasību noraidīt;

2) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.